

Sýkora koňadra (*Parus major*). Foto J. Svoboda.

ZAJÍMAVOSTI Z BUDEK

Jiří Zajíc

Jednou z oblastí činnosti ornitologické sekce ZO ČSOP při KDPM v Hradci Králové je podporování výskytu celé řady drobných pěvců hnízdících v dutinách prostřednictvím vyvěšování malých budek. Řadu let jsou kontrolovány sestavy budek v různých typech lesních porostů. Bohaté údaje jsou systematicky shromažďovány, aby mohly být použity k pozdějšímu zpracování. Při práci s tak velkým materiálem se občas setkáváme i s různými zajímavostmi.

Rehek zahradní (*Phoenicurus phoenicurus*)

Dne 24.6.1986 jsem v lese u Bělče n.O. kontroloval hnízdo se snůškou 6 vajec, z nichž 1 mě upoutalo na první pohled svými velmi malými rozměry: 15,0 x 12,1 mm. Minimální rozměry pro populaci z ČSSR (HUDEC et al. 1983) jsou 16,75 x 12,50 mm. KLŮZ (1980) uvádí nejmenší rozměry 15,70 x 12,30 mm. Dne 7.8. bylo ve hnízdě 5 pull. (1 z nich mrtvé) a ono trpasličí vejce. Pull. byla okroužkována a vejce odebráno do sbírky.

Ve vhodných lesních porostech lze při znalostech nároků tohoto druhu značně zvýšit jeho početnost. Vyvěšujeme budky s vletovým otvorem o průměru nad 35 mm do blízkosti pasek. V roce 1986 obsedli rehci zahradní v sestavě asi 250 budek v borových lesích u Bělče n.O. 25 budek, v roce 1987 již 32 budek. U některých větších pasek vyhnízdilo i 5 párů vedle sebe.

Soustavným kroužkováním pull. i samic (1986 120 ex., 1987 126 ex.) bylo získáno již několik výsledků. Jde zejména o kontroly samic v dalších letech či pull. kontrolovaná v dalším roce jako samice na hnízdě. Zajímavý je 1 výsledek z roku 1987:

<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	T 492 749	(1 ze 7 pull.)		
kroužkovan	12.06.1987	Bělče n.O. (HK)	50.12 N	15.57 E
kontrolován	11.08.1987	Portalban		
		Fribourg	46.55 N	06.57 E
		Switzerland		

Sýkora parukářka (*Parus cristatus*)

V lesním komplexu u Bělče n.O. byly tímto druhem v jednotlivých letech obsazeny následující počty budek: 1984 4, 1985 12, 1986 6, 1987 6. Dne 19.6.1985 jsem kontroloval hnízdo s 8 pull. a 1 vejcem. KLŮZ (1980) uvádí pro tento druh velikost 1. snůšky 7-9(-11) vajec, 2. snůšky 6-7 vajec. Ze 182 údajů o populaci z ČSSR (HUDEC et al. 1983) bez rozlišení 1. a 2. hnízdění není uvedena ani jedna 9 kusová snůška. DIVIŠ (1983) oproti tomu uvádí z

Náchodská ze dvou úplných snůšek z 1. hnízdění lx 9 kusovou, jediný údaj o druhém hnízdění hovoří dokonce o snůšce 10 vajec.

Sýkora uhelníček (*Parus ater*)

I u tohoto druhu je prováděno systematické kroužkování (1984 86 ex., 1985 123 ex., 1986 48 ex., 1987 71 ex.), jež přineslo několik výsledků (kontroly samice i po 2 letech). Jeden z výsledků je zajímavý z hlediska hnízdní bionomie. Dne 27.5.1985 jsem kontroloval u Bělče n.O. na hnízdě s 5 pull. a 3 vejci (ze snůšky 8 vajec) samici T 304 042, kroužkovanou jako jedno ze 7 pull. z 8 kusové snůšky dne 28.5.1984 ve stejné sestavě budek. Dne 29.5.1985 byla budka vyloupena kunou lesní. Výše zmíněná samice ihned znovu zahnízdila v nedaleké budce a snesla opět 8 kusovou snůšku. Pull. se líhla 22.6.1985. Celkem se vylíhlo 6 pull., 2 vejce byla zřejmě neoplozená.

Sýkora modřinka (*Parus caeruleus*) a sýkora koňadra (*Parus major*)

Smíšenou snůšku v 1 hnízdě jsem zaznamenal v roce 1985. Dne 5.5.1985 jsem v lese Ouliště u Slatiny n.O. kontroloval hnízdo s 8 vejci sýkory koňadry. Dne 31.5.1985 zde sýkora modřinka seděla na hnízdě s 18 pull. (stáří 3-5 dní), jež evidentně nepatřila k tomu druhu. Jednalo se o 8 pull. sýkory koňadry a 10 pull. sýkory modřinky. Dne 12.6.1985 bylo v budce 11 pull. (6 koňader a 5 modřinek), jež byla párem sýkor modřinek řádně krmena a později všechna vyvedena.

Zusammenfassung

INTERESSANTES AUS NISTKÄSTEN

Der Autor beschreibt seine Erfahrungen über das Brüten kleiner Singvögel in Nistkästen in verschiedenartigen Typen von Waldbeständen im Kreis Hradec Králové. Am 24.6.1986 wurde ein Sechseiergelege des Gartenrotschwanzes (*Phoenicurus phoenicurus*) mit einem Ei der Masse 15,0 x 12,1 mm kontrolliert. Am 19.6.1985 wurde ein Nest der Haubenmeise (*Parus cristatus*) mit 8 Jungen und einem Ei bei der Tannenmeise (*Parus ater*) zweimal Achtergelege festgestellt von einem Weibchen, das ebenfalls aus einem Achtergelege stammt. Der Autor beschreibt auch ein Mischgelege von Blaumeise (*Parus caeruleus*) und Kohlmeise (*Parus major*), bei dem das Blaumeisenpaar als "Pflegeeltern" fungierte.

Literatura

- Diviš, T., 1983: Příspěvek k nidobiologii některých našich sýkor (*Parus*). Sborník VČ. pobočky ČSO, 5: 25-42.
Hudec, K., et al., 1983: Fauna ČSSR, Ptáci III/1,2. Academia, Praha.
Kláz, Z., 1980: Pomocné ornitologické tabulky. KSSPPOP, Ostrava.

Adresa autora

MUDr. Jiří Zajíc, Rudé armády 810, 500 03 Hradec Králové